

Litteratur.

CARL H. LINDROTH: *Die Insektenfauna Islands und ihre Probleme. Inaugural-Dissertation.* Zool. Bidrag från Uppsala. Band 13. 1931.

I september månad förra året inträffade i Uppsala en händelse, som hittills torde vara enastående inom den svenska zoologien och som av många yngre entomologer i landet hälsades som ett glädjande tidens tecken. Fil. lic. Carl H. Lindroth ventilerade nämligen då en doktorsavhandling över ett rent djurgeografiskt ämne. Under senare tid ha redan förut ansatser gjorts att flytta djurgeografien från dess orättvisa placering i den akademiska zoologiens utmarker till en mera central ställning; Lindroths avhandling är ett betydelsefullt steg i samma riktning.

Utän tvivel har förf. gjort ett mycket lyckligt val av undersökningsområde. Genom sitt isolerade läge långt ute i oceanen utgör Island en väl avgränsad geografisk enhet, vilket i förening med den relativt ringa areal, som hyser fauna och flora, och det även relativt ringa artantalet gör, att problemen här framstå mera klara och renodlade än inom ett mindre område på fastlandet. — Den inklusive planschern 600 sidor tjocka avhandlingen börjar, fränsett förordet, med en speciell del, som upptar ungefär hälften av sidantalet. Efter en historisk översikt över Islands entomologiska utforskande och en förteckning över isländsk entomologisk litteratur följer en monografisk framställning av de olika insektgrupperna och deras jämnt 700 arter. För varje art meddelas så noggrant som möjligt alla kända lokaler, ekologiska förhållanden och utbredning utom Island. Givetvis är kännedomen om vissa grupper ännu ej tillfredsställande, som förf. själv påpekar i förordet; medan t. ex. coleopter- och lepidopterfaunan kan anses vara i det närmaste fullständigt känd, återstår dock säkerligen ännu en hel del att upptäcka inom sådana ordningar som *Apterygota*, *Diptera* och *Hymenoptera*. Genom ett mera intensivt användande av Berlese-apparaten skulle utan tvivel ytterligare en del collemboler och andra småkryp ur markfaunan påträffas; betecknande är i detta fall, att förf. huvudsakligen under en enda sommar lyckades höja antalet collemboler från 5 till 33. Trots detta får man dock en mycket fyllig och intressant bild av den i flera fall egenartade insektfaunan på Island. Särskilt iögonenfallande är den totala frånvaron av inhemska dagfjärilar (endast ett fåtal ex. äro tillfälligt funna); storfjärilarna äro överhuvud taget mycket få, utom några nattflyn och mätare är endast en spinnare, *Orgyia antiqua*, bofast. Egendomligt är också, att gaddsteklar helt saknas så när som på en art, *Bombus jonellus*. — Jag vill i detta sammanhang korrigera en uppgift beträffande utbredningen av trichopteren

Grammotaulius atomarius. På grund av ett förbiseende vid Wallengrens revision av Zetterstedts lapska samling har denna art ansetts förekomma ända upp i Lappland. Så är dock icke fallet, som jag tidigare påpekat i denna tidskrift (1929 p. 187). Arten har i Europa sin nordgräns i Uppland och södra Finland. Dessutom är ej dess flygtid inskränkt till maj och oktober utan utsträckt över hela sommaren och hösten. Uppgiften om *Linnophilus elegans* på Grönland har även visat sig vara felaktig; den art, det här rör sig om, är *L. ornatus* Bks., som utom Grönland förekommer i Nordamerika.

I avhandlingens andra och allmänna del diskuteras insektfaunans förhållande till klimatet, florán och människan, dess vertikala och horisontala utbredning samt dess invandrings- och utbredningshistoria. Det är inte möjligt att inom gränserna för denna anmälan lämna ett referat av allt detta, varför jag måste hänvisa den intresserade till själva avhandlingen. Av stort intresse är avdelningen om den horisontala utbredningen. Många orter förekomma ej jämnt spridda över det beboeliga området. Vissa äro inskränkta till sydkusten eller en del av denna, andra påträffas endast i väster, andra åter endast i norr. Med kartor illustreras mycket bestickande, att klimatet i vissa fall är den avgörande faktorn för den begränsade utbredningen. Av andra grupper tilldrar sig den sydliga och sydöstliga »*Trechus-Othius*-faunan» största intresset; denna, som innehåller ett flertal vinglösa former med ringa spridningsförmåga, pekar nämligen hän på att en del av Islands interglaciala fauna förmått övervaka den sista nedisningen på isfria områden. — I avdelningen om faunans geografiska karaktär och historia visas, att den övervägande delen av arterna tillhör det palæarktiska området och alltså böra ha nått Island från öster, varjämte olika spridningsmöjligheter diskuteras. Människan har naturligtvis utökat faunan med åtskilliga element, men spridningen av de övriga från Europa kan i de flesta fall ej ha försiggått under nuvarande geografiska förhållanden på grund av de ytterst ogynnsamma vind- och strömförhållanden, som råda. En direkt landförbindelse med Europa återstår därför som ett oavvisligt krav. Av geologiska skäl kan en sådan ej anses ha förekommit under postglacial tid, medan dess förekomst under ett tidigare skede allmänt antages och kan betraktas som säker. Detta problem ventileras här ingående ur såväl geologiska som faunistiska synpunkter. Resultatet härav blir enligt min uppfattning, att läsaren måste känna sig övertygad om att en stor del av den isländska insektfaunan verkligen har interglacialt ursprung och alltså har lyckats överleva den sista nedisningen på ön.

Som sagt är det ej möjligt att på några rader göra full rättvisa åt ett så innehållsrikt arbete som detta. Även för vårt lands djurgeografiskt orienterade entomologer är det av största intresse att ta del av avhandlingen i dess helhet.

K.-H. Forsslund.